

платників податків за допомогою налагодженої й виваженої податкової політики неможливе стабільне існування держави [2, с. 23].

У контексті виконання пріоритетних завдань соціальної політики (збереження цілісності українського суспільства та забезпечення його сталого соціально-економічного розвитку), зважаючи на стратегічні цілі української держави – побудови конкурентоспроможної соціально-орієнтованої ринкової економіки та інтеграції у Європейське співтовариство, однією з домінант фіскальної політики в Україні в умовах постійної обмеженості ресурсів є підвищення ефективності податкових інститутів державного регулювання соціального розвитку суспільства як необхідної умови фінансового забезпечення виконання державою соціальних функцій на належному рівні.

Реалізація фіскальної політики в соціальних спектрах її прояву, проявляється за такими ключовими напрямками:

— підвищення ефективності регулювання видатків бюджету і розширення фіскального простору;

— формування альтернативних джерел фінансового забезпечення суспільства;

— визначення пріоритетів бюджетних видатків у соціальній державі.

Для соціального розвитку суспільства досить важливим є стабільність і підтримання на безпечному рівні необхідних для існування соціуму суттєвих параметрів, що відображені у системі соціальних стандартів рівня та якості життя населення. У системі державного регулювання параметрів розвитку суспільства визначальна роль належить фіскальній політиці, фінансовим інститутам і, передусім, державному бюджету. Сьогодні потрібна нова модель соціального розвитку, що передбачає не послаблення ролі держави, а зміцнення ролі фінансових інструментів і фіскальних механізмів у розробці основних напрямів формування та використання бюджетних коштів, виходячи з необхідності пом'якшення соціальних суперечностей і надання соціальності ринковим перетворенням.

Література:

1. Бюджетна політика у контексті соціально-економічного розвитку України: У 6 т. / Редкол.: М.Я. Азаров (голова) та ін. – К.: НДФІ, 2004. Т. 2: Соціальна спрямованість бюджетної політики / М.Я. Азаров, Ф.О. Ярошенко, Е.М. Лібанова та ін. – 376 с.

2. Юрій С. І. Сучасні тенденції розвитку європейського оподаткування та новітня парадигма податкової політики в Україні / С. І. Юрій, А. І. Крисоватий, Т.В. Кошук / монограф. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 292 с.

Анна Михайліченко

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Бондаренко Є.П.

МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ І КОНТРОЛЬ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

В умовах сьогодення для України вкрай необхідним є визначення ефективного курсу зовнішньоекономічного співробітництва, з урахуванням існуючих потреб та наявних ресурсів. Крім цього, потребують вирішення питання пошуку додаткових джерел наповнення бюджету, стабілізації курсу національної валюти, а також забезпечення вітчизняної економіки достатнім обсягом енергоресурсів. Вирішення таких завдань неможливе без зовнішньоекономічного, митного та податкового регулювання.

Митне оподаткування є важливою регуляторною підсистемою загального державного регулювання економічних процесів основною якої є забезпечення повноти справляння митних платежів під час здійснення зовнішньоекономічних операцій та оподаткування товарів при переміщенні їх через митний кордон, а також своєчасне їх перерахування до Державного бюджету України.

Система митного оподаткування базується на митних платежах, які являють собою митні податки і збори, що обов'язково сплачуються суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Для України надзвичайно актуальним є розвиток системи митного оподаткування, яка б передбачала наявність оптимальної системи митних платежів відповідно до міжнародних вимог і з однієї сторони забезпечувала частину надходжень до держбюджету держави, а з іншої – виступала регулятором зовнішньоекономічних процесів.

Фіскальна роль митних платежів очевидна, оскільки надходження від них складають суттєву частку у доходах Державного бюджету України. Питома вага надходжень від митних платежів за аналізований період займає більше третини дохідної частини бюджету та коливається в межах від 35,2% до 38,2%. Роль податкових надходжень, і в тому числі митних платежів у формуванні Державного бюджету України є досить значна, а тому ефективність здійснення державою покладених на неї функцій та добробут суспільства в основному залежить від розміру сплачених податків загалом та митних платежів зокрема [1].

Однією з причин значної частки митних платежів у структурі доходів Державного бюджету України є високі обсяги оподаткованого імпорту товарів в державу. Надходження від митних платежів мають однакову динаміку з обсягами імпорту товарів, крім 2014 року. На стан міжнародної торгівлі у 2014 році мали суттєвий вплив як сформовані у попередніх роках зовнішні та внутрішні дисбаланси, так і несприятлива цінова кон'юнктура на зовнішніх ринках, військовий конфлікт на сході України, анексія Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та торговельні обмеження з боку Російської Федерації.

Фіскальне значення у митній політиці держави займають інструменти тарифного регулювання зовнішньої торгівлі, оскільки воно застосовується з метою захисту національної економіки, виконання міжнародних зобов'язань, підтримки стабільності міжнародної торгової системи тощо [2]. Ефективно діючий механізм митно-тарифного регулювання є невід'ємною умовою активної та цілісної митної політики України в напрямку забезпечення наповнення державного бюджету, захисту її економічних інтересів та регулювання зовнішньої торгівлі. Крім того митно-тарифна політика повинна коригуватися відповідно до внутрішніх та зовнішніх умов, що змінюються у зв'язку з участю держави у міжнародних організаціях та при укладанні міжнародних угод для регулювання зовнішньої торгівлі.

Високий рівень залежності національних економік від глобальних процесів знижує ефективність митно-тарифних заходів, так як більшість країн пов'язані договірними відносинами щодо забезпечення стабільності митно-тарифного режиму міжнародної торгівлі через членство їх в наднаціональних інтеграційних об'єднаннях (ЄС, НАФТА тощо), які передбачають обмеження економічного суверенітету, в тому числі відмову від справляння мита, оскільки більшість цих організацій передбачають існування зони вільної торгівлі або митного союзу та вимог міжнародних організацій (СОТ, ЮНТКАД, тощо), рішення яких суттєво впливають на регулювання національних економік за допомогою впливу на формування митних тарифів [3].

На сьогодні, існуючі суперечності між необхідністю формування доходів держави і потребами економічного розвитку є наслідком того, що в Україні, поки що, не розроблена наукова концепція захисту національного товаровиробника в напрямку обґрунтованості визначення величини ставок мита та рівня їх диференціації, а також системності застосування митних платежів загалом.

Як уже зазначалося, у сучасних умовах Митний тариф України виконує роль суто фіскального інструменту. Інші його завдання, такі як прискорення розвитку зовнішньої торгівлі, підвищення ефективності функціонування митно-тарифного механізму регулювання ЗЕД, застосування митних тарифів як захисних засобів від недобросовісної іноземної конкуренції не є першочерговими. Це є однією з основних причин відставання регулюючої та захисної його функцій, що не сприяє удосконаленню зовнішньої торгівлі.

Для того, щоб змінити ситуацію і орієнтувати митний тариф на виконання регулюючої та захисної функцій, необхідна зміна стратегічних орієнтирів щодо розробки митно-тарифної

системи, яка б враховувала розумне співвідношення між фіскальною, регулюючою та захисною функціями в митній політиці.

Отже, застосування тарифних методів регулювання зовнішньої торгівлі в межах вимог СОТ для захисту національних економічних інтересів держави вимагає розробки на науковій основі економічно обґрунтованого митного тарифу, який би відповідав міжнародним вимогам та створював умови для підвищення ефективності його функціонування в напрямку сприяння інтересам національних товаровиробників, через запровадження дієвого механізму встановлення оптимальних ставок митного тарифу та розробку методичних основ обґрунтування і розрахунку ставок ввізного мита у ньому на основі принципів диференціації та ескалації тарифу, активізації переговорного процесу з СОТ щодо тарифних поступок для України тощо. Зазначене вище слугуватиме загальною передумовою надання митному тарифу України спрямованості на посилення позитивного регулюючого впливу на зовнішню торгівлю та на створення умов для підвищення захисту внутрішнього ринку та економічних інтересів вітчизняних підприємств.

Література:

1. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2014 рік: Офіційна інформація Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/166710.html>
2. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: Монографія. – Д.: Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
3. Войцещук А.Д., Фесько Д.Л. Митне регулювання в умовах глобалізації // Вісник Академії митної служби України.– Серія: Державне управління.– 2010.– №2. – С. 57–61.

Іванна Мороз

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к. е. н., доцент Маршалок Т. Я.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Податки є частиною фінансової системи як на макро-, так і на мікрорівні. Вони виконують фіскальну, розподільчу та соціальну функції. При виконанні розподільчої функції першочергове значення має стимулюючий напрямок, який набуває все більшого значення в економічній політиці різних країн світу.

Кожна країна йде різними економічними шляхами (передусім ринковим або командно-адміністративним), має свої особливості у розвитку економіки, в динаміці розвитку економічних процесів, що впливає і на розвиток окремих складових загальної економічної системи, а також на податкову систему держави, яка належить до фінансової системи і повинна постійно пристосовуватись до змін у суспільстві.

Податки мають досить високу питому вагу в дохідній частині бюджету будь-якої держави, тому що вони є основним джерелом його наповнення. В усіх країнах світу витрати держави плануються виходячи з дохідної частини, тобто з кількості зібраних податків. Якщо при плануванні з'являється дефіцит бюджету, уряд при введенні нових податків, обов'язкових зборів та платежів повинен передбачати можливі негативні наслідки насамперед для населення і підприємств.

У розвинених країнах світу податкові збори становлять від 25 до 50% загального валового внутрішнього продукту країни. Більшу питому вагу податкові платежі мають у країнах із командно-адміністративним шляхом розвитку економіки (Швеції, Данії, Бельгії, Нідерландах, Фінляндії) [1].

Основна увага в побудові податкових систем у різних країнах світу приділяється розвитку підприємницької діяльності та залученню інвестиційних коштів як вітчизняними, так і іноземними особами. Для цього в державі створюються умови для стимулювання цих видів